

آیت‌الله هادوی مطرح کرد: پی‌ریزی تئوری هنر اسلامی نیازمند توجه به ابعاد فلسفی، اخلاقی و فقهی هنر

رئیس موسسه رواق حکمت با تأکید بر لزوم پی‌ریزی پایه‌های فلسفی و تئوریک فلسفه هنر گفت: در بررسی کار هنری به صورت تئوریک در حوزه اسلامی باید به بخش‌های فلسفی، اخلاقی و فقهی توجه کرد؛ که همه این‌ها کار تئوری است و غیر از خود هنر در خارج است.

خبرگزاری مهر: رئیس موسسه رواق حکمت با تأکید بر لزوم پی‌ریزی پایه‌های فلسفی و تئوریک فلسفه هنر گفت: در بررسی کار هنری به صورت تئوریک در حوزه اسلامی باید به بخش‌های فلسفی، اخلاقی و فقهی توجه کرد؛ که همه این‌ها کار تئوری است و غیر از خود هنر در خارج است.

به گزارش خبرگزاری مهر، آیت‌الله مهدی هادوی تهرانی در دیدار با اعضای ستاد برگزاری همایش قرآن کریم و هنر، گفت: این اقدام مدرسه اسلامی هنر که حوزه در زمینه هنر وارد شود اقدام شجاعانه‌ای است، البته مشکلات جدی دارد و مهم‌ترین مشکل آن است که هنر چیزی است که در حوزه نگاه مثبتی به آن نمی‌شود.

وی ابراز کرد: فضای هنری در دنیا فضای اخلاقی خاصی است و پیشگامان فساد اخلاقی در دنیا هنرمندان هستند که گوی سبقت را از همگان ربوده‌اند، در صف اول مفاسد دنیا هنرمندان برجسته دنیا هستند؛ فرانسه که مهد فرهنگی و پایتخت اروپا و جهان است از نظر مفاسد اخلاقی در رتبه اول قرار دارد و همه این امر در دست قشر هنرمند است.

رئیس موسسه رواق حکمت اظهار کرد: قشر متدین ما نسبت به بحث هنر همواره نوعی احتیاط داشته‌اند و حتی علمایی که اهل خطاطی و شعر یا داستان نویسی بودند کار هنری خود را به صورتی انجام می‌دادند که برای بقیه افراد ناملموس بود.

استاد درس خارج حوزه علمیه قم گفت: این یک آفت است که سرمایه‌های مهم حوزه جرأت نکردند وارد مقوله هنر شوند، بحث دیگری که در این زمینه داریم این است که هنر بر یک سری پایه‌های فلسفی استوار است که در آن زمینه کار آن چنانی نکرده‌ایم؛ این در حالی است که هنر زیربنای فلسفی دارد.

وی ابراز کرد: نگاه‌های کلاسیک به هنر زیبایی را در توازن می‌دانند و هنرهایی ایجاد می‌کنند که دنبال توازن است، هنر سنتی ما نیز به دنبال توازن است اما به فلسفه‌ای جدید و تفسیرهای تازه از هنر می‌رسیم، تفاسیری که وجود دارد مانند این که انسان یک موجودی است که در عالم پرتاب می‌شود و این موجود مجموعه‌ای از مفاهیم مرتبط با موقعیتی که در آن پرتاب شده است را با خود دارد و تازگی و نو بودن و نوآوری معیار زیبایی می‌شود و کارهایی بی معنا در عالم مدرن می‌بینیم.

آیت‌الله هادوی تهرانی گفت: نگاه فلسفی به بحث هنر بسیار مهم است، نوع نگاه در آثار اسلامی نگاه کلاسیک است و نوعا بر مباحث توازن و عدل خلاصه می‌شود اما به نظر می‌رسد این مسئله بحرانی برای هنر اسلامی است و احیای فلسفه هنر اسلامی نتیجه‌ای جز ناسازگاری با هنر جدید ندارد.

وی ادامه داد: غرب به هنر ما احترام می‌گذارد اما بالاخره این هنر هنری قدیمی محسوب می‌شود، البته زیبایی هنر اسلامی به قدری است که قصر الحمراء در جنوب اسپانیا آن قدر زیبا است که در عین سادگی از زیبایی فوق العاده‌ای برخوردار است و مسیحیان برای شکستن ابهت هنری آن قصر در ورودی آن قصری ایجاد کردند و نهایت هنر روم باستان را به کار گرفتند اما هر کس وارد قصر تازه ساخت می‌شود احساس زشتی می‌کند اما با ورود به قصر الحمراء دقت در توازن هنر اسلامی و طراحی‌های زیبا را می‌بیند.

هنر و فلسفه باید تفکیک شود

رئیس موسسه رواق حکمت تأکید کرد: مطالعات هنری بیشتر سبقه فلسفی دارد اما این در حالی است که هنر و فلسفه باید تفکیک شود، هنرمند و نقاش نمی‌تواند در این زمینه نظر دهد و فیلسوف باید در این زمینه نظر دهد، اگر به شکل متعارف جلو برویم در صورت موفقیت، مدرسه اسلامی هنر به مطالبی که سبقه کلاسیک دارند، دست می‌یابد که قبلا بیان شده است.

استاد برجسته حوزه علمیه قم گفت: در هر حوزه‌ای از حوزه‌های انسانی اسلام یک سری مفاهیم به هم مرتبط دارد که این مفاهیم در هر زمینه‌ای از جمله هنر موجود است، بر اساس نظریه اندیشه مدون دین در هر حوزه‌ای عناصر جهان شمول و موقعیتی دارد و عناصری که به صورت جهان شمول‌اند بخشی ناظر به واقعیات‌اند و بخش دیگر ناظر به اعتبارات شرعی؛ بخشی که ناظر به واقعیات یا هستی‌شناسی است؛ در نظر گرفته می‌شود همان فلسفه است که ناظر به هستی‌شناسی، خداشناسی و انسان‌شناسی است و

بخش دیگر آن اخلاق است که در نسبت با خلق و خوی انسان مطرح می‌شود.

وی ادامه داد: در حوزه هنر اگر به دین مراجعه کنیم باید عناصر جهان شمول و موقعیتی را پیدا کنیم، عناصر جهان شمول بخشی ناظر به واقعیات است که بخشی از آن وارد مباحث فلسفه هنر اسلامی می‌شود؛ البته نه آن فلسفه هنری که در حال حاضر مطرح است، چرا که آنچه که در فلسفه هنر مطرح می‌شود فقط مبادی فلسفه هنر است در حالی که من معتقد هستم که در فلسفه هنر باید تاریخ هنر، روش‌شناسی و رابطه هنر با سایر علوم نیز مطرح شود. بنابراین بر اساس نظریه اندیشه مدون زمانی که ما به هنر توجه کنیم قاعدتا باید یک سری مباحث فلسفه هنر داشته باشیم که همان هستی‌شناسی هنر است که یکی از محورهای همایش قرآن کریم یعنی «زیبایی‌شناسی از منظر قرآن کریم« در این بحث جای می‌گیرد.

رئیس موسسه رواق حکمت تاکید کرد: بر اساس نظریه اندیشه مدون بحث دیگری که در هنر باید به آن باید توجه کرد اخلاق است؛ که در این بخش باید اخلاق هنری اسلامی را مطرح و بررسی کنیم؛ هنر چه خلق و خوی‌هایی را در بشر باید ایجاد کند یا نباید ایجاد کند و به تعبیر دیگر باید درباره فضایل و رذایل اخلاقی بحث شود.

وی افزود: در حوزه سیاست و اقتصاد فضایل و رذایلی داریم که به عنوان اخلاق سیاسی و اخلاق اقتصادی مطرح می‌شود، در حوزه هنر هم همین بحث مطرح شود و البته برخی توجه‌های فقهی هم داریم که در حوزه هنر می‌توانیم از مکتب هنری اسلام سخن بگوییم که اسلام چه مبانی اعتباری و تشریعاتی دارد و اگر بخواهیم کار هنری را به صورت تئوریک در حوزه اسلامی بررسی کنیم بخشی از آن فلسفی است، بخشی اخلاقی به معنای علم اخلاق است و بخش دیگر آن پرداختن به امور فقهی است که همه این‌ها کار تئوری است و غیر از خود هنر در خارج است.

آیت‌الله هادوی عنوان کرد: همایش ملی قرآن کریم و هنر به مباحث اصلی و اساس اندیشه مدون اسلامی در باب هنر پرداخته است؛ اینکه در محورهای همایش مباحث زیبایی‌شناسی و فلسفی وجود دارد کار منطقی‌ای است چرا که برای تبیین هنر به عنصری به نام «زیبایی‌شناسی« که مربوط به فلسفه است و از مباحث جهان‌شمول نظریه اندیشه مدون اسلامی است طرح‌ریزی شده است.

وی اظهار کرد: آن چه به عنوان هنر اسلامی در خارج تحقق پیدا کرده است در حوزه ساز و کار و عناصر متغیر هنر قرار می‌گیرد و هنرمند ما آن چه از فلسفه، اخلاق، مکتب و نظام اسلامی داشته است در نگارگری ما تجلی پیدا کرده است که البته عناصر قومیتی و منطقه‌ای در آن تاثیر گذار بوده‌اند.

آیت‌الله هادوی ادامه داد: قطعا هنرمند زمانی که خلق اثر هنری می‌کرده، این عناصر را از هم تفکیک نکرده است اما در مقام تحلیل اثر هنری باید بتوانیم این عناصر را از هم تفکیک کنیم، یعنی عناصری را که برخاسته از اندیشه اسلامی برداشت کنیم و عناصری را برخاسته از قومیت و منطقه هنرمند است از آنها تفکیک کنیم؛ بر این اساس اگر عناصر هنری اسلامی را فراتر از زمان و مکان استخراج کردیم آن وقت آن عناصر می‌تواند در هر زمان و مکانی با تناسب و موقعیت آن زمان و مکان و فرهنگ رنگ بگیرد و محدود به یک شکل خاص و قالب خاص نباشد.

لزوم ورود نخبگان حوزوی به عرصه مطالعات نظری هنر اسلامی

دبیر علمی همایش قرآن کریم و هنر نیز در این دیدار با تأکید بر لزوم ورود نخبگان حوزوی به عرصه مطالعات نظری هنر اسلامی عنوان کرد: هنر اسلامی نیاز به پشتوانه‌های نظری دارد.

حجت‌الاسلام سید ابوالقاسم حسینی(ژرفا) بیان کرد: همایش ملی قرآن کریم و هنر در 12 اردیبهشت 92 برگزار خواهد شد که مصادف با سالروز شهادت شهید مطهری است به همین علت موضوع ویژه این همایش بررسی اندیشه‌های هنری شهید مطهری است تا هم یادی از این استاد شهید شود و هم اندیشه‌های استاد ایشان علامه طباطبایی به میدان آورده شود.

وی ابراز کرد: پنج عنوان ثابت برای این همایش که به صورت یک روزه برگزار می‌شود را انتخاب کرده‌ایم، این در حالی است که مطالعات دینی و مخصوصا مطالعات قرآنی هنر بی سابقه نیست اما این مطالعات عموما به صورت مبنایی در حوزه و دانشگاه مطرح نشده است و عمدتا روی هنرهای ایرانی و اسلامی متمرکز است تا روی مباحث نظری هنر متمرکز باشد.

حسینی افزود: توجه جامعه هنری بیشتر معطوف به بخش عملیاتی هنر است در حالی که این بخش، بخش بسیار اندکی از هنر اسلامی است که همین هم خودش نیاز به پشتوانه‌های نظری دارد؛ اما چون بخش عملیاتی هنر اسلامی پشتوانه نظری ندارد معمولا موجب شده است که ما در بخش نظری - دینی هنر ضعیف باشیم و بخش هنرها گسترده شود الان در شهرهای تبریز و اصفهان و

دیگر مراکز علمی - دانشگاهی که عنوان هنر اسلامی دارند بیشتر روی هنرهای عملیاتی متمرکز شده‌اند.

وی اظهار کرد: هدف اصلی ما در موسسه آموزش عالی هنر و اندیشه اسلامی و مدرسه اسلامی هنر این است که ظرف 15 تا 20 سال آینده متفکران هنر دینی را پرورش دهیم و در این راستا در مدرسه اسلامی هنر کلاس‌های آموزش آزاد هنری شامل هنرهای کاربردی برگزار می‌شود و در موسسه آموزش عالی هنر و اندیشه اسلامی مباحث نظری هنر با رشته فلسفه هنر با حضور طلاب در مقطع کارشناسی ارشد برگزار می‌شود.

عضو هیئت علمی دانشگاه ادیان و مذاهب اسلامی ادامه داد: از سال آینده دکتری حکمت اسلامی و فوق لیسانس هنر دینی را در موسسه آموزش عالی هنر و اندیشه اسلامی خواهیم داشت و سعی بر تحریک ذوق مطالعات دینی هنر در بین طلاب و آکادمیک کردن فلسفه هنر که آمیخته‌های غربی دارد خواهیم کرد که میدانی تولید کنیم و کارشناسان زبده و متفکران دینی هنر را پرورش دهیم.

دبیر علمی همایش قرآن کریم و هنر تأکید کرد: با کسب مجوز آکادمیک موسسه آموزش عالی هنر و اندیشه اسلامی این هدف را داریم که طلاب در مطالعات هنری فعال شوند و هم چنین عده‌ای از نخبگان حوزه در مطالعات نظری هنر اسلامی وارد شوند.

وی ابراز کرد: یکی از کارهایی که در یک سال اخیر روی آن تمرکز کرده‌ایم برگزاری همایش‌های علمی در این زمینه است که همایش ملی قرآن کریم و هنر یکی از آنهاست. که تاکنون نزدیک به سی مقاله به دبیرخانه همایش ارسال شده است این در حالی است که حدود یک ماه دیگر فرصت برای ارسال خلاصه مقالات باقی است و پژوهشگران تا آخر اسفند سال 1391 نیز فرصت دارند تا مقالاتشان را برای دبیرخانه همایش ارسال کنند.

حسینی یادآور شد: بررسی مفهوم زیبایی در قرآن، ملاک‌های زیبایی در قرآن، زیبایی طبیعی در قرآن، رابطه هدایت و زیبایی از منظر قرآن و زیبایی‌شناسی قصه‌های قرآنی از محورهای اصلی همایش هستند.

لازم به ذکر است، همایش ملی قرآن کریم و هنر، 12 اردیبهشت‌ماه، سال 92 در قم برگزار می‌شود و علاقمندان برای شرکت در این همایش می‌توانند به آدرس اینترنتی این همایش به نشانی ww.conference.isoa.ir مراجعه کنند.